

IDŐSÖDŐ FOGYATÉKOS EMBEREK

Dr. Horváth László

Az idős emberek életkörülményeit vizsgálva előtérbe került az idősödő ember fogalma. Az idősödést folyamatként elemezve olyan összefüggések kerültek az előtérbe, melyek első jelentkezése már az ember 20-30 éves életkorától közvetlenül meghatározhatja az időskor minőségét. Gondoljunk csak a nyugdíj befizetésének, a fekete munkának, a fiatalkori életmódnak az időskorra gyakorolt hatására.

Ez a folyamat a fogyatékos személyek esetében is tanulmányozható. A rehabilitáció és a fogyatékoság régebbi modelljei hajlamosak voltak egy-egy életkorhoz kötni a fogyatékoság elemzését: a gyermeket gyógypedagógiai alanyként kezelve, a felnőttet rokkantként beállítva. Ma a társadalmi részvétel alapján közelítjük meg a fogyatékos személyek életkörülményeinek tanulmányozását.

A társadalmi részvétel és a normalizáció elve alapján a fogyatékos ember is lehet pl. gyermek, felnőtt, idős. A társadalmi szerepek tekintetében is minden olyan szerep megilleti, mint a többi embert. Ilyen értelemben beszélünk idősödő fogyatékos emberekről.

Különös hangsúlyt ad a témának, hogy az idős és a fogyatékos embert két külön célcsoportként kezelve van társadalmi figyelem és néhány szolgáltatás is, de együtt kezelve a két problémát, már sem speciális figyelem, sem szolgáltatás nincsen. A probléma ott marad a családra vagy az egyénre.

Kutatásaink alapján olyan családokat találtunk, ahol 50-60-70 éves fogyatékos embereket gondoznak, kizárólag a saját szülei. Ha teljes körű ellátásra van szüksége, akkor a család számára ez fokozott megterhelést jelent. A szülők egy jelentős része ezt a nagy terhet sem akarja a bentlakásos intézményekkel megoldani. A korszerű segítség folyamata a család megsegítésével kezdődik. Oda kell vinni a szolgáltatásokat és nem az adott embert kiemelni a családi környezetből.

Fogalmi szempontból is meg kell vizsgálni az idősödő fogyatékos személyeket, mert még a hatályos törvényeink egy része is csak 25 év alatt vagy 14 év alatt ismeri el a fogyatékoságot. Ez a korlát bizonyos szolgáltatások elérését is lehetetlenné teszi az idős fogyatékos személy számára.

Demográfiai szempontból is érdemes a két célcsoportot egybevetni. A fogyatékoság meglétét újból kell definiálni és összevetni a korosztályos megbontásokkal. Így teljesen más, a maitól eltérő adatokat fogunk kapni, melyek jobban meg fognak felelni a társadalmi részvételen alapuló modellnek. Az elméleti megközelítés megújítása mellett a társadalmi szerepvállalás, a szolgáltatások elérése is teljes átalakításra vár. Ezzel eleget tehetünk a humánsegítés legújabb paradigmáinak is, melyeket szakmai standardok és nemzetközi megállapodások is ösztönöznek.